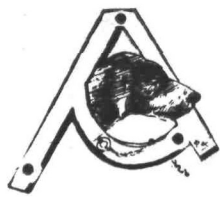

ΓΙΑ ΖΑΡΚΑΔΙΑ

ΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΚΑΜΕ τὰ σουρου-
πώματα στὸ μεσοχώρι μὲ
τὸν Λαγοπάτη, τὸν ἀρχικυ-
νηγὸ τοῦ χωριοῦ κι' ἔλων
τῶν περιχώρων ὕστερα ἀπὸ
τὴν συμφωνία, ποῦ κάναμε,
νά πάμε πρωί-πρωί γιὰ Ζαρ-
κάδια, καὶ τραβήξαμε ὁ καθένας σπίτι του.

— Καλὴ νύχτα, (μοῦ εἶπε) καὶ νά μὲ περιμένῃς μὲ
τὸ Λαμπρὸ νά σοῦ χτυπήσω τὴν θύρα . . .

Μπαίνοντας στὸ σπίτι μου εἶπα τῆς μάννας μου:

— Μάννα! γρήγορα τὸ φαγί, γιὰ νά κοιμηθῶ ἑνω-
ρίς, γιατί ἄβριο πολὺ πρωί, νύχτα μὲ τὸ Λαμπρὸ,
θάρθῃ ὁ Λαγοπάτης νά μὲ πάρῃ νά πάμε γιὰ Ζαρ-
κάδια. . . κύτταε ἔμωσ μὴν μοῦ πῆς, σὰν τίς ἄλλες
φορὲς «ὦ ρα καλὴ» καὶ γυρίσω πάλι ἀδειανός. . .

— Ἐγὼ, παιδί μου (μοῦ ἀπολογήθηκε ἡ μάννα
μου—Θεὸς σχωρέσ' τὴν) πάντα θά σοῦ λέγω «ὦ ρα
καλὴ», ἔταν φεύγῃς ἀπὸ τὸ σπίτι κι' εἶσαι μακριά
ἀπὸ τὰ μάτια μου, γιστ' εἶμαι μάννα, κι' ἄς μὴ μοῦ
φέρῃς ποτὲ κυνήγι. Τί νά σοῦ εἰπῶ, παιδί μου! Ποτὲ
δὲν ἔγω ζηλέψι τὸ κυνήγι καὶ μάλιστα τὸ κακομε-
λετημένο. Ὅσοι εἶναι ὁ ἴσκιος τοῦ ντουφεκιοῦ, τὴσῃ
κι' ἡ προκοπὴ τοῦ κυνηγοῦ. . .

Καὶ βγαίνοντας αὐτὰ βγήκε ἔξω νά διατάξῃ τὸ
δεῖπνο, μουρμουρίζοντας:

— Νά, ἡ ὦρα! Καινούργιο κι' αὐτὸ φύτρωσε! Ἄ-
κουὲς ἐκεῖ νά μὴ τοῦ εἰπῶ, λέει, «ὦ ρα καλὴ» ἀλλὰ
«ὦ ρα κακὴ» γιὰ νά εὐτυχήσῃ, λέει, τὸ κυνήγι! Βου-
θὸς ὁ τόπος, ποῦ τ' ἀκούει, κι' ἀλαλή ἡ ὦρα! «ὦ ρα
κακὴ» τάχα γιὰ τὰ κυνήγια, τὰ πουλλιά καὶ τ' ἄλλα
τὰ ζῶα, σὰν νά μὴν ἔχουν κι' αὐτὰ τὰ καίμενα μάννα
ἢ παιδιά... Καλέ, τί λές αὐτοῦ; «ὦ ρα καλὴ» γιὰ ἔλους
σας καὶ γιὰ σένα καὶ γιὰ τὰ κυνήγια... Ἄμ πῶς δά;

Σὲ λίγο δειπνούσαμε στὴν πλατύχωρη κρεβάτα μὲ
τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, ποῦ εἶταν ὀλόγεμο, στρογγυλὸ
καὶ φωτεινὸ, σὰν μαλαμματένιος δίσκος, ἢ πλειὸ κα-
λύτερα, σὰν ὀλοφάπιση μαλαμματένια βαρκούλα, ποῦ
ἔπλεε ἐπάνω σὲ χρυσογάλαζια θάλασσα. Εἶταν ἕνα
φεγγάρι—Μαγιάτικο φεγγάρι—κι' ἕνας οὐρανὸς ἡμε-
ρος, ἀσύννεφος καὶ γλυκός, ποῦ ἔλεγεσ μέσα σου.

— Δός μου, Θεέ μου, χίλια μάτια νά τὸν ρέμ-
πωμαι!

Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια, ἄρχισα νά λυποῦμαι, ποῦ εἶ-
μουν ἀναγκασμένος ν' ἀφήσω ἔτσι νωρίς καὶ νά χάσω
τὸ πανώριο φεγγαροθέαμα ἀπὸ μπροστά μου, ἀλλ'
εἶχα δώσει τὸν λόγο μου σ' ἕναν τέτοιον κυνηγόν,

σὰν τὸν Λαγοπάτη, ποῦ μπορούσε νά σκοτώσῃ τρία
τέσσερα καὶ πέντε ἀγροῖμα στὴν ἀράδα καὶ νά μπορῶ
νά λέγω ὅτι σκοτώσα κι' ἐγὼ ἕνα-δύο. Δὲν ὀέλω νά
εἰπῶ ὅτι δὲν ἤξερα νά σημαδέψω—κάθε ἄλλο—ση-
μάδευα καὶ καλὰ μάλιστα, ἀλλ' ἔταν ἔπιανα καρτέρι
μέσα στὰ λόγγα, καὶ στὰ σύδεντρα, ἔχοντας γύρα
μου χιλιάδες πουλλιά νά κελαῖδουν καὶ νά πετοῦν,
δῶθε-κεῖθε βρῦσες καὶ νεροσυρμές νά τρέχουν κελα-
ρυστά, οὐρανὸν καταγάλαζεν κι' ἠλιόλουστον, ἡμιαῦ-
ρον καὶ συννεφιασμένον ἀπάνω μου, δὲν ἔξρω τί πά-
θαινα καὶ μῦρχονταν χίλιες δυὸ ἰδέες γελαστὲς καὶ
χαρούμενες στὸ κεφάλι μου, σὰν ἔελογιαστρες Νεράι-
δες, σὰν πανέμορφες Ξωπικιὲς καὶ μοῦ πλάνευαν τὸν
νοῦ μου, παρουσιάζονταν μπροστά μου παλάτια, πύρ-
γοι, λίμνες, κάμπιοι, βουνά, ποτάμια, λόγγοι, ἀγάπες,
δόξες, ποῦ μ' ἔκαναν νά ἐσχῶν τὸ σκληρὸ κυνήγι καὶ
δὲν δοκιοῦμουν καθόλου τ' ἀγροῖμα, ἔταν ἔμπιαναν
στὴν περιφέρεια τοῦ καρτεριοῦ μου. Σὲ τέτοιον βαθμὸ
δὲν δοκιοῦμουν, ποῦ μιά φορὰ, ποῦ εἶχα πάγει στέ κυ-
νήγι, κι' εἶχα πιασμένο καρτέρι—καὶ καρτέρι λαμπρὸ
—ἔπαθα μὰ δουλειά, ποῦ δὲν μοιολογίεται. Ἄς τὸ
εἰπῶ ἔμωσ ἔδῶ πέρα, ποῦ δὲν μὰς ἀκούει κανεὶς:

Εἶμουν, ποῦ λέτε, σ' ἕνα καλὸ καρτέρι, κι' ἀντὶ
νάχῶ τὰ μάτια μου τέσσερα, γιὰ νά βλέπῶ ὀλόγυρα,
καὶ τ' αὐτιά μου δεκατέσσερα γιὰ ν' ἀκούω ὡς καὶ τοῦ
σκουληκιοῦ τὸν ποδοβολητό, ποῦ λέει ὁ λόγος, θυ-
μήθηκα . . . μὰ συμμαθῆτρα μου, μιά χαριτωμένη ἑαν-
θούλα, ποῦ νομίζω ὅτι εἶταν ἡ πρώτη μου ἀγάπη, κι'
ἔδγαλα ἕνα κομμάτι χαρτί κι' ἕνα μολυβδοκόντηλο,
πράγματα ποῦ δὲν μοῦ λείπονταν ποτὲ ἀπὸ τὸν κόρ-
φο μου, κι' ἄρχισα νά γράφω ἕνα ποίημα—θαρρῶ
τὸ πρῶτο μου ποίημα—ἀπ' ἐκεῖνα ποῦ σὰν ἄλλη Μή-
δεια τὰ δῶκα στὲς φλόγες τῆς φωτιάς, κι' ἐκεί ποῦ
σκέφτομουν καὶ βασιάνιζα τὸν νοῦ μου γιὰ μέτρα κι'
ὀμοιοκαταληξίες ἀδιαφορώντας γιὰ τ' ἄλλα συστατικά
τοῦ ποιήματος, καὶ μάλιστα γιὰ τὴν ποίησιν, νά σου!
καὶ ρίχνεται ἀπάνω μου ἕνα ἀγριογούρουνο, ποῦ μ'
ἔκανε θάλασσα! Ἄλλου πάη τὸ ντουφεκί μου, ἄλλου
ἐγὼ, ἄλλου τὸ μολυδοκόντηλό μου, τὸ δὲ κακόμοιρο
τὸ ποίημά μου τὸ πῆρε ὁ ἀγέρας καὶ τὸ σήκωσε ψηλά
ψηλά στὸν αἰθέρα, ὡς ποῦ τῶχασα ὀλότελα ἀπὸ τὰ
μάτια μου. . .

Ἄλλὰ συγγνώμη. Λησιμόνησα ὅτι ἔπρεπε νά κοι-
μηθῶ γλήγορα, γιατί μὲ τὸ Λαμπρὸ θά χτυπήσῃ
τὴν θύρα μου ὁ Λαγοπάτης. Καλὴ νύχτα! Πλα-
γιαζῶ.

★

Κοιμῶμουν βαρῶ, ἔταν ἕνα δυνατὸ χτύπημα στὴν

θύρα μας, ποῦ μπορούσε νά ἐυπνήσῃ καί πεθαμένους μᾶς ἐυπνήσε ὄλο τὸ σπίτι. Δὲν μπορῶ νά σᾶς παραστήσω μὲ τί δυσκολία ἀνοίξα τὰ μάτια μου. Μοῦ φαίνονταν πῶς εἶχα ἀκέραιο βουνὸ στὰ βλέφαρά μου. Μοῦρθε μιά ἐπιθυμία νά μὴν πάω, ἀλλὰ ἐντράπηκα γιατί εἶχε διαλαληθεῖ στὸ χωριό, ὅτι θὰ πήγαινα γιὰ ζαρκάδια, καί θὰ μὲ περιγελοῦσαν ἂν δὲν πήγαινα. Θέλοντας καί μὴ, σηκώθηκα, ἔδρεξα τὰ μάτια μου μὲ λίγο νερὸ, γιὰ νά ξαγρυπνήσω, πῆρα τὸ δίκανό μου καί τέσ φουσεγγιοθήκῃς μου, κατέβηκα τὴν σκάλα καί βγήκα ἔξω, ὅπου μὲ περίμενε ὁ Λαγοπάτης μὲ τὸ ντουφέκι στὸν ὦμο καί τὸ τσιγάρο στὸ στόμα, ἐνῶ ἡ μάννα μου—ἅγιο τὸ χωμιά της καί μῦρο στὴν ψυχή της—κλειώνοντας τὴν θύρα πίσω μου μουρμιούριζε :

— Ὠρα καλή, παιδί μου, ὦρα καλή.

— Πάλι (εἶπα μέσα μου) καί τούτη τὴν φορὰ ἄδειος θὰ γυρίσω!

★

Σὲ λίγο εἶμαστε ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό.

Εἶχαμ νά κάνωμῃ ἕναν κατήφορο ὡς ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας κι' ἕναν ἀνήφορο ὡς μισή ὥρα, ὡς ποῦ νά φτάσωμῃ κατάρραχα τοῦ λόγγου καί νά πιάσωμῃ τὰ καρτέρια τῶν ζαρκαδιῶν. Οὔτε φωναχτάδες, οὔτε σκυλλιά, οὔτε κανεὶς ἄλλος, ὅπως γένεται στὰ κυνήγια τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἔμειτε οἱ δύο μονάχοι μέσα στὸν ἀπέραντον λόγγο, περπατώντας κρυφὰ σὰν κλέφτες καί δολοφόνοι, ἀληθινὰ δολοφόνοι ἀθῶων ἀγρομιῶν!

Βάνοντας στὸν νοῦ μου ὄλα αὐτά, ἄρχισα νά συχαίνωμαι τὸ κυνήγι καί νά νοιώθω τὴν καρδιά μου νὰ πηγαίνει ἄνω-κάτω.

Ροδολούσαμε τὸν κατήφορο, πηγαίνοντας ὁ Λαγοπάτης μπροστά κι' ἐγὼ πίσω, ἀμίλητοι, σκυθῶργοι καί νυσταγμένοι.

— Ἐρεῖς; (μοῦ εἶπε ὁ Λαγοπάτης) Γελάστηκα σήμερα... Δὲν ἦταν τὸ Λαιμπρό, ἀλλ' ὁ Γελαντζής. Ἐγὼ νόμισα ὅτι εἶταν τὸ Λαιμπρό καί κινήσαμε μιά ὦρα γλιγορώτερα. Τὸ Λαιμπρό δὲν ἔχει βγῆ ἀκόμα... Γιὰτί ἂν εἶταν βγαλμένο τὸ Λαιμπρό, δὲν θάφεγγε τὸ φεγγάρι ἔτσι χρυσὸ αὐτὴν τὴν ὦρα. Δὲν πειράζει ὅμως, ὅπου νάναι θὰ δῶγῃ καί τὸ Λαιμπρό.

Τὸ φεγγάρι ἐκλινε ψηλά στὸ δῦσμα μὲ τὴν ἴδια λαιμπράδα, ποῦ εἶχε κι' ὅταν εἶχε ἀνατελεῖ, ἀλλ' ἡ λαιμπράδα, ποῦ εἶχε τότε, φαίνονταν σὰν ὑγρή, σὰν νὰ ἔδωαινε ἀπὸ τὰ βασίλεια τῆς Μελαγχολίας, κι' ὄλος ὁ φωτεινολαιμπρατὸν δίσκος φαίνονταν σὰν ἕνα πελώρι μᾶτι, κατάλαιπρο καί κατάπνιχτο σ' ἀργυρό-χρυσὸ δάκρυ, δάκρυ ποῦ ἔσταζε κάτω στὴ γῆ σταγόνες-σταγόνες, πυκνὸ-πυκνὸ, σὰν χρυσὴ βροχή. Μεγάλῃ λύπῃ μοῦ κᾶθισε στὴν καρδιά, σὰν νὰ εἶχα μάθει τὸ θάνατο ἀγαπητοῦ μου προσώπου.

Ροδολῶντας-ροδολῶντας, φτάσαμε στὴ λακκιά, ὅπου φυσικὰ τελείωνε ὁ κατήφορος, περάσαμε τὸ ρέμα, πηδώντας ἀπάνω σὲ πέτρες ποῦ χρῆσιμευαν ὡς κοιμισιασμένο γεφύρι καί πήραμῃ τὸν ἀνήφορο. Μπροστά μας πάντα τὸ φεγγάρι, στάζοντας φῶς μαλαμιατένιο ἀπάνω στὸν ὀρίζοντα καί πηγαίναμῃ ὄλο καί καταφεγγαριοῦ ἀναιδάνοντας, κι' ὁ Ἰσκιος μας ἀκολοῦσσε συνάμενος ἀπ' ὅπισω μας. Πήγαμῃ κάμποσο διάστημα καί χωθήκαμῃ στὸν Ἰσκιο μᾶς σῦδεντρης ραχοῦλας, ποῦ ἔκρυδε μὲ τὴν κορφὴ ἀπότομα τὸ κρεμασμένο φεγγάρι. Ἐκεῖ ἀκούσαμε γαυγίσματα σκυλλιῶν, ποῦ ἔρχονταν κατ' ἐπάνω μας. Ἐσκυψα κι' ἀρχισα νὰ μαζώνω ἀπὸ καταγῆς πέτρες νὰ τὰ πετροβολήσω.

— Μὴν φοβάσαι! (Μοῦ εἶπε ὁ Λαγοπάτης). Μὲ γνωρίζουν τὰ σκυλλιά κι' ἅμα μᾶς ζυγώσουν καί μὲ δοκηθοῦν. θὰ σωπάσουν... Ἄλλὰ τί τὸ θέλεις; Μᾶς πρόντηξαν τὸ κυνήγι τὰ διαδολεμένα! Ἄν ἤμιον μοναχὸς μου, τᾶκορφα τὰ πόδια μου, ἂν θὰ μ' ἔνοιωθαι! Δὲν μ' εἶπαν ἔτσι ἴσια πέρα Λαγοπάτη... Πι-

τάω ἀνάλαφρα, σὰν τὸν λαγὸ, καί τὸ πῆρα μὲ τὸ δίκιο μου τ' ὄνομα πῶχω...

Κι' ἀληθινὰ, ἅμα μᾶς ζύγωσαν τὰ σκυλλιά, τοὺς εἶπε ὁ Λαγοπάτης κᾶτι ἀσυνάρτητες λέξεις τῆς σκυλλίνης γλώσσας, τοὺς ἔρριξε λίγο ψυμί ἀπὸ τὸ σακκούλι του καί γύρισαν στὸ κοπάδι τοὺς τρεχάτα.

Ἐστερα ἀπὸ κάμποσο δρασκειλιές δρόμο, εἶμαστε στὴν ἄκρη τοῦ κοπαδιοῦ, ἀπὸ καμμιὰ διακοσαρία πρόβατα, ποῦ ἦταν γραικιασμένα σὲ μιά χέρσα πλαγιά, ποῦ δὲν τὴν ἔπιανε ἐκεῖνη τὴν ὦρα ἡ φεγγαροδόλια, κι' ἀπὸ τὴν σκοτεινεία μοῦ φάνηκαν τὰ πρόβατα σὰν μεγάλα κοτρώνια. Μᾶς πήρε ἡ μυρωδιά τῆς προδατήλας καί σταθήκαμῃ κοιμᾶτι γιὰ νὰ τὴν ἀναπνεύσωμῃ, ὅταν μοῦ φάνηκε ὅτι ὁ Ἰσκιος μας, ποῦ ἔρχονταν πρὶν ἀπὸ πίσω μας, εἶχε βγῆ τώρα πολὺ ἀνάλαφρα ἀπὸ μπροστά μας. Μοῦρθε σὰν παράξενο καί πρὶν ρωτήσω τὸν πολύεργο σύντροφό μου, πρόλαβε νὰ μοῦ εἶπῃ μόνος του :

— Νά, τώρα βγῆκε τὸ κᾶμμένο τὸ Λαιμπρό, ὁ Αὐγερινός. Κῦτταε πῶς τὸν χαιρετοῦν τὰ εὐλογημένα τὰ πρόβατα!

Κι' ἀληθινὰ ὄλο τὸ κοπάδι εἶχε γυρισμένο τὸ πρόσωπό του κατὰ τὴν ἀνατολὴ τοῦ λαμπροῦ Αὐγερινοῦ, κι' ἀστραφταν τὰ μάτια τῶν προδατιῶν στὸ φεγγοδόλημά του.

Ὁ σύντροφός μου ἐσακολούθησε :

— Τὴν στιγμή ποῦ βγαίνει ὁ Αὐγερινός, χαίρεται ἔλη ἡ Πλάση. Πρῶτα-πρῶτα γκρεμοσοακίζονται καί χάνονται ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς ὄλα τὰ Ἰσκιωτικὰ διαδόλοι, τριβόλοι, δαιμόνοι, καταποδιραῖτοι, τρισκατάρτατοι, βρυκολάκκοι καί κάθε λογῆς φαντάσματα κι' ἀκάθαρτα πνεύματα, ἔστερα ἀρχίζουν νὰ λαλοῦν οἱ πετεινοὶ κι' ὄλα τὰ τραγουδιάρικα πουλλιά. Αὐτὴν τὴν στιγμή σκαρίζουν τὰ γιδοπρόδατα κι' ἀφίνουν τ' ἀγρίουα τίς φωλιές τους καί παίρνουν τὰ πλάγια γιὰ βροκή...

Κι' ἀληθινὰ, ἀκούστηκαν ἀπὸ μακρὰ τὰ λαλήματα τῶν πετεινῶν τοῦ χωριοῦ μας, τῶν ἀηδονιῶν, τῶν κοσσοβιδῶν κι' ἄλλων τραγουδιάρικων πουλλιῶν μὲς ἀπὸ τὰ σῦδεντρα, καί τὰ κουδονισματα τῶν κοπαδιῶν, ποῦ εἶταν γραικιασμένα ἐκεῖ γύρα καί ἐκεينوῦσαν γιὰ τὸν σκᾶρο.

Σ' αὐτὸ ἐπάνω μᾶς ζύγωσε κι' ὁ πιστικὸς τοῦ κοπαδιοῦ, ποῦ εἶχαμῃ μπροστά μας, καί μᾶς εἶπε νὰ πιάσωμῃ τὸ μονοπάτι τῆς Λυκόδρουσης, γιατί ἔδλεπε ἐκεῖ γύρα καθεμῆρα ζαρκαδο τοροῦς καί ζαρκαδοκόπριες.

— Κι' ἐμειτε γιὰ ἐκεῖ τῶχομῃ (τοῦ εἶπε ὁ Λαγοπάτης γιὰ νὰ φανῆ ὅτι τὸ ἤξερε καί δὲν εἶχε ἀνάγκη τῆς ὀρμηνείας κάθενός σ' αὐτὴν τὴν δουλειά), θὰ ἐπιτύχωμῃ κᾶνα-δυὸ ὁ Διάδολος νὰ σκάσῃ!

Ἐστερα ἀπ' αὐτὴ τὴν μικροκουθέντα, ὁ πιστικὸς μπῆκε στὸ κοπάδι του κι' ἀρχισα νὰ τὸ σκαρίζῃ, μὲ τὰ «εἶ-εἶ!» καί τὰ «φύου-φύου!» κι' ἐμειτε ἐσακολούθησαμε τὸν ἀνήφορο γιὰ τὴν Λυκόδρουση. Ὁ δρόμος μας ἔκανε στροφή, κι' ἐνῶ πηγαίναμῃ κατὰ τὸ δῦσμα κλωθογυρίζαμῃ πρὸς τὴν ἀνατολή. Μαγικὸ καί ἀπερίγραπτο θέαμα παρουσιάστηκε μπροστά μας, ἡ ἀνατολὴ τοῦ Αὐγερινοῦ!

Ὅλη ἡ Ἀνατολὴ εἶχε γαλατιάσει, τὸ βαθυγάλαζιο χρωμιά τῆς ἔάνοιγε πρὸς τὸ γαλατερό κι' ὁ Αὐγερινός προχωροῦσε γοργὸς στὸν οὐράνιον κάμπο περήφανος, μεγαλόπρεπος, κατάλαιπρος, πανώριος καί γεμάτος μυστήριο. Ὡμοιοιζε πελώριο ταξειδιάρικο διαμάντι, ποῦ ἔχυνε πλοῦσια τὴν λάμψη του σ' ἔλην τὴν γῆ.

Μὲ τὸ ξεπρόδγαλμα τοῦ Αὐγερινοῦ ὄλα τὰ γειτονικά του τ' ἀστέρια, ποῦ ελαμπαν πρὶν ζωηρά, ἀρχισαν νὰ χάνουν τὴν λάμψη τους καί τὸ μεγαλεῖτό τους καί τὸ μυστήριό τους καί νὰ ὠχραίνονταν καί νὰ γένωνται ἀπὸ χρυσόλαιπρα ἀργυρολάιπρα, ἀχνὰ, σὰν νὰ

ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ἡ Ἀγγλίσ ἠθοποιὸς μίς Βίνιφρεδ Γκρέν, ὡς «Τριανταφυλλιά».

Ἡ Ἀγγλίσ ἠθοποιὸς μίς Γυΐλς.

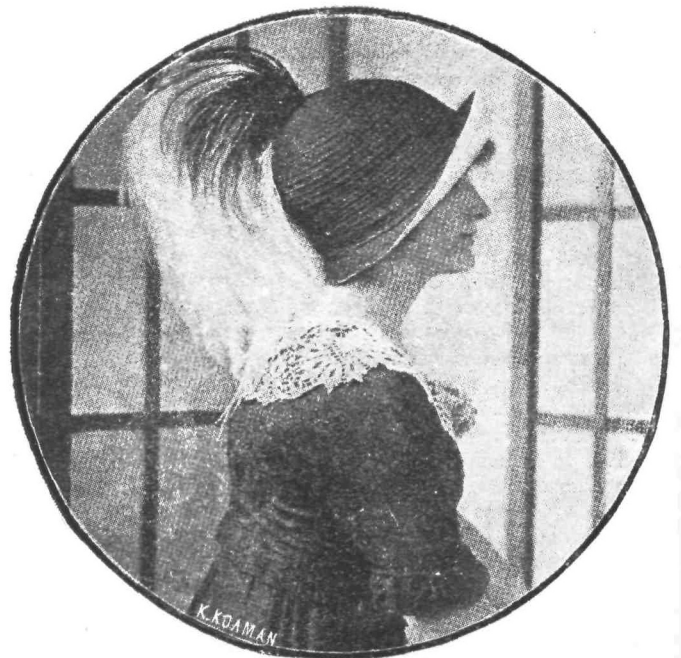

Ἡ Ρωσίσ συνθέτις **Τουρχάνοβα**, θριαμβεύουσα ἐν Λονδίῳ.

εἶχαν τρομάξει ἀπὸ τὸ φάνισμα τοῦ πανεκλάμπρου Αὐγερινοῦ, ποῦ τὸν λέει ὁ Λαός μας Λαμπρό, κι' ἔχει τ' ὄνομά του γιὰ συνώνυμο τῆς Ὠμορφιάς. Πίσω ἀπὸ τὸ τείχωμα τῆς Ἀνατολῆς φεγγοβολοῦσε γελαστή-γελαστή ἡ Ἡμέρα, κι' ἔφτανε τὸ φεγγοδόλημά της ὡς τὰ κρηπιδώματά της καὶ μοῦ φαίνονταν ὅτι τὰ διάφορα ἀστέρια εἶχαν νοιώσει ὅτι ζύγωνα πίσωθὲ τους ἡ Ἡμέρα κι' ἄρχισαν ἀπὸ τὸν φόβο τους νὰ τρέχουν ἀπάνω στὸν οὐράνιον κάμπο «ὅπου φύγει-φύγει», γιὰ νὰ τρυπώσουν τὸ γληγορότερο στὴν οὐράνια τους τὴν φωλιά.

Ἀνηφορῶντας-ἀνηφορῶντας, φτάσαμε στὴν Λυκόδρυση. Ἀντηχοῦσε γλυκὰ ὁ λόγος ἀπὸ τὸ κελάρυσμά της τὸ ἀργηρόηχο κι' ἀπὸ τὰ λαλήματα καὶ τὰ τσιουρίσματα τῶν πουλλιών. Πρῶτευαν στὸ λάλημα τ' ἀηδόνια. Ὑστερα ἔρχονταν τὰ κοσσοῦδια, κι' ὕστερα οἱ κορυδαλοί, οἱ γαλιάντρες κι' οἱ κούκκεις. Ἡ φωνὴ τοῦ Κούκκου, μὲ συγκινοῦσε πλειότερο, γιὰτὶ ὁμοιάζει σὰν ἀνθρώπινη. Μοῦ φαίνονταν ὅτι εἶταν ψηλὰ στὸ δέντρο ἕνας ἄνθρωπος καὶ φώναζε καθαρά - καθαρά:

—Κούκκου! Κούκκου! Κούκκου! ἢ ὅτι τὸ πουλλὶ ἐκεῖνο, ποῦ φώναζε «Κούκκου! Κούκκου!

Ἡ Ἀγγλίσ ἠθοποιὸς Φελίς Λάϊν.

Κούκκου.» είχε βλη την ανθρώπινη αίσθηση.

Έκει ο Λαγοπάτης με έβαλε στο καρτέρι και μου έδειξε κατά που έπρεπε να προσέχω κι' ύστερα τράβηξε για τὸ δικό του τὸ καρτέρι.

Δέν ξέρω τί πράγμα εἶταν τὸ καρτέρι τοῦ Λαγοπάτη, τὸ δικό μου ἔμεινε εἶταν ἀπερίγραπτο. Εἶταν μιὰ ράχη ἀκουμπισμένη στήν ἀγκαλιά ἄλλης ράχης, ποῖο ψηλὴς ἀπ' ἄλλες τὲς ἄλλες, ποῦ δέν υπέδιδε τίποτε τὸ μάτι νὰ βλέπῃ καὶ τὴν Δύση καὶ τὴν Ἀνατολή ἀπὸ τὸ ἴδιο μέρος με μιὰ στροφή τοῦ κεφαλιοῦ. Ἀπ' ἐκεῖ μπορούσα νὰ ἰδῶ θαυμάσια δυὸ ἔξοχα θεάματα: τὴν Ἀνατολή με τὸν Αὐγερινὸ καὶ με τὴν ροδοκόκκινην Αὐγούλα, ποῦ πρόβαλλε ἐντροπαλή-ἐντροπαλή πίσω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα, ποῦ ὠμιαίε σαν ἄκρη τοῦ Κόσμου, καὶ τὴν Δύση με τὸ Φεγγάρι, ὕψη καὶ γαλατόχρυση, στενὴ οὐράνια ἔκταση. Παραίτησα τὸ ντουφέκι μου καταγῆς καὶ περίφερα τὰ μάτια μου, ἀπὸ τὴν Ἀνατολή στήν Δύση κι' ἀπὸ τὴν Δύση στήν Ἀνατολή. Δέν ἤξευρα ποῖο ἀπὸ τὰ δυὸ νὰ πρωτοθαυμάσω: τὴν κατάφαιδρη γέννηση τῆς Ἡμέρας, ἀπὸ τὴν κατάχρυση τῆς ροδοκόκκινης Ἀνατολῆς, ἢ τὸν πικρόχαρο θάνατο τῆς Νύχτας στήν χλωμὴ χρυσοπλημμύρα ποῦ σκόρπισε στήν Δύση τὸ φεγγαροβασίλειο. Ἀλλ' ὅσο προχωροῦσε ἡ Ἡμέρα πρὸς τὴν ἀνατολή, τόσο προχωροῦσε κι' ἡ Νύχτα πρὸς τὴν δύση κι' ὅσο ζωήρευαν τὰ χρώματα τῆς Ἀνατολῆς, τόσο ὠχραῖναν τῆς Δύσης. Τέλος τὸ Φεγγάρι, σάν νικημένος γιγαντας, σάν πελώριος ἀργυρόχρυσος δίσκος κρεμάστηκε στὸν ὀρίζοντα, τὸν φίλησε γλυκά-γλυκά κι' ἄρχισε λίγο-λίγο νὰ βυθίζεται, κι' ὅσο βυθίζονταν-βυθίζονταν τόσο σδύνονταν-σδύνονταν πίσωθὲ του ἕνα-ἕνα τ' ἀστέρια στὸν οὐρανὸ, σάν ἀπ' ἀόρατο χέρι ἀοράτου καντηλοσούστη, καὶ μόνος ὁ Αὐγερινός, τὸ μεσότοιχο τῆς Νύχτας καὶ τῆς Ἡμέρας ἀντιπάλευε ἀκόμα τρέχοντας πρὸς τὴν Δύση καὶ φεύγοντας τὸ φάνισμα τοῦ Ἥλιου. Εἶταν τὸ ἕτερο στρατιωτικὸ τιμῆμα τῆς νικημένης Νύχτας, ποῦ ἔφρευε κι' αὐτὸ ἀπὸ τὸ οὐράνιο πεδίο τῆς μάχης. Τέλος ἡ νίκη γίνεται πλεῖο κατάφανη, κι' ἡ Ἡμέρα, χαρούμενη καὶ γελαστή, ἔστησε ἐπάνω στὸ τοίχωμα τῆς Ἀνατολῆς τὲς ροδοδάχτυλες φωτισταίχες τῆς!

★

Ἐκεῖ ποῦ ἐντροφεύσα σ' αὐτὸν τὸν ἐξάσιον ἡμερονηχιακὸν πόλεμον, ἀκούω σιούριγμα στριγγιό, κυνηγητικὸ σύνθημα, ἔτι πλησιάζῃ κυνήγι, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ σιούριγμα καὶ μιὰ φωνή, ποῦ ἔλεγε:

— Μπροστά σου εἶναι. . . ρίξε!

Ἐύπησα ἀπὸ τὴν ἔκσταση τοῦ θεάματος, ποῦ ἤμουν βυθισμένος τόση ὥρα καὶ βλέπω σ' εἰκοσι δρασκέλες ἀπόσταση ἀπὸ τὸ καρτέρι μου μιὰ ζαρκαδομάννα, ποῦ βύζαινε τὸ κατσίκι τῆς. Ἐκείνη στέκονταν ὀρθή κι' ἀρμακιῶνταν, κι' αὐτὸ γανατιστὸ βύζαινε-βύζαινε τὸ χιλιόγλυκο καὶ πανίερο μητρικὸ γάλα, ποῦ θρέφει καὶ ποτίζει ἕλλην τὴν χερσαία ἀφτερὴ δίποδη πλάση.

— Ρίξτεεεεεεε. Τί κάθεσαιαιαιαι! Δέν Γλέπειειειειει!

Ρυάζονταν σάν θεοῖο ὁ Λαγοπάτης πνιγμένος στὸν

Ἡ Ἀγγλίσ ἠθοποιὸς Alice Beckett εἰς τὴν «Φαιδιώρα» τοῦ Σαρδοῦ.

θυμὸ τοῦ. Ἀλλ' ἐγὼ εἶχα πέσει πλεῖο ἀπὸ τὴν οὐράνια ἔκσταση στήν ἐπίγεια, κι' ἐνῶ προητέρα ἐθαύμαζα τὸν οὐρανὸ, τὸ φεγγάρι, τὸν αὐγερινὸ καὶ τ' ἄλλα τ' ἀστέρια, τὴν ροδοχρυσοπρόσωπη αὐγὴ καὶ τὸ χρυσοπνιγμένο φεγγαροβασίλειο, τώρα ἐθαύμαζα τὴν μητρικὴ στοργή, ποῦ ἔθρεψε με τὸ αἷμα τῆς τὸν καρπὸ τῆς καρδιάς τῆς κι' ἔρχονταν σάν μανιωμένος ὀδοιῶς τὰ λόγια τῆς μάννας μου, ποῦ μοῦ ἔλεγε τὴν περασμένη νύκτα:

— Νά, ἡ ὦρα! Καινούργιο κι' αὐτὸ ἐφεύτρωσε... Ἀκοῦς, νὰ μὴν τοῦ εἰπῶ, λέει, « ὦ ρα κα λ ή », ἀλλ' « ὦ ρα κα κ ή » γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ λέει τὸ κυνήγι! Βουδὸς ὁ τόπος ποῦ τ' ἀκούει κι' ἀλαλή ἡ ὦρα! « ὦρα κα κ ή » τάχα γιὰ τὰ κυνήγια, τὰ πουλλιά καὶ τ' ἄλλα τὰ ζῶα, σάν νὰ μὴν ἔχουν κι' αὐτὰ τὰ καημένα μάννα ἡ παιδιά...

— Ρίξτεεεεεεεεε! Τί κάθεσαιαιαιαιαι! Κοιμήθηκεεεεεεεεε! Ἐεεεεεεε!

Μούγκριζε ἡ βραχνιασμένη φωνὴ τοῦ Λαγοπάτη, ἀλλ' ἐγὼ, κουφεύοντας στέλες φωνές του, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, σὲ μιὰ ἀγνωστὴ ψυχολογικὴ βία, ἐξακολουθοῦσα νὰ καμαρώνω τὸ ἔσοχο συμπλεγμα τῆς μάννας καὶ τοῦ παιδιοῦ ποῦ βρίσκονταν ἐκείνη στὸ ὑψηλότερο καὶ ἱερώτερο μητρικὸ τῆς χρέος, καὶ τοῦτο, στήν ὑψηλότερη

και ιερώτερη ανάγκη του, να γριμίξη τό ἄδειο και πει-
 νασμένο στομάχι του!
 — Ρίξεεεεεεεεεεε!
 Ἐξακολουθοῦσε νὰ φωνάζη ἄγρια ὁ Λαγοπάτης, ἐ-
 ξώφρυνα
 — Νὰ ρίξω; (εἶπα μέσα μου) Καλύτερα νὰ μου πέ-
 ση τὸ χέρι, παρά νὰ ρίξω!
 Κι' ὅμως ἔπρεπε νὰ ρίξω κάτι, γιατί τὰ εὐλογη-

μένα τὰ ζῶα στέκονταν ἀτάραχα, κι' εἶταν φόβος μὴν
 καταφθάσῃ ὁ ἄγριος Λαγοπάτης και τὰ σκοτώσῃ μὲ
 μιὰ ντουφεκιά!
 Πῆρα μιὰ πέτρα και τὴν ἔρριξα ἀπάνω τους. Στό πε-
 τροβόλημα μάννα και παιδι πρόπηξαν ἀλαφιασμένα
 κι' ἔγειναν ἄφαντα μέσα στὸν λόγγο, ἐνῶ ὁ Λαγοπά-
 της οὐρλιάζονταν, ποῦ δὲν ἔρριξα νὰ τὰ σκοτώσω!
 Χ. ΚΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΤΟ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ “ΛΟΓΑΡΙ”

ΙΣ τὸ σημεῖον τῆς ἐνώσεως
 τῶν δύο ὁδῶν, ἐκ τῶν ὁποίων
 ἢ μὲν μία ἄγει εἰς τὴν Ἀράχω-
 βαν ἢ δὲ ἑτέρα εἰς τὴν Δεσφί-
 ναν, εὐρίσκεται διπλὴ θύρα ἣτις
 ὑπὸ τῶν χωρικῶν ὀνομάζεται
 «Λογάρι»! Ἡ διπλὴ αὕτη θύρα
 εἶνε λελαξευμένη εἰς τὸν βρά-
 χον και σύγκειται ἀπὸ τὰς δύο
 συνήθεις πτέρυγας τῶν θυρῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶνε
 λελαξευμένα στεναὶ και μακρὰ ῥάβδοι μετὰ ἡλων,
 εἶνε δὲ θεθραυμένη εἰς τὸ μέσον· μὴς συζῆς ἄ-
 γορίας οἱ κλάδοι διερχόμενοι διὰ μέσου τοῦ ῥήγμα-
 τος ἀποδίδουσιν εἰς τὴν θύραν θεῖαν σκινογραφι-
 κήν· οἱ χωρικοὶ τῶν Δελφῶν ἀναφέρουσι διὰ τὴν
 θύραν ταύτην παραδόσιν, ἣτις ἀνήκει εἰς τοὺς τε-
 λευταίους χρόνους τῆς ἐκπνευσάσης εἰδωλολατρεί-
 ας· οἱτοὶ λέγουσιν, ὅτι ὁ ἱερεὺς τῶν εἰδώλων (ἦτοι
 ὁ ἄσπεθς, ὁ ἄθεος, ὁ ἀντίχριστος και ὁ ἀντίθηρ-
 σκος ἱερεὺς) συναθροίσας πλησίον τῆς θύρας ταύτης
 τοὺς κατοίκους τῶν Δελφῶν ἐξεφώνησεν εἰς αὐτοὺς
 λόγον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξύβρισε τὴν μητέρα τοῦ Χρι-
 στοῦ, τὴν Παναγίαν. Μετὰ τὸν ἄσπεθ τούτον λόγον
 αἰφνης ὁ οὐρανὸς ἦνοιξεν και ἀνεφάνη ἡ Παναγία κρα-
 τοῦσα τὸν Χριστὸν ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ εἰς τὰς ἀγ-
 κάλας τῆς και περιβαλλομένη ὑπὸ στεφάνου ἀκτινο-
 βολοῦντος.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν κεραινὸς πσῶν ἐπὶ τοῦ
 ἱερέως, αὐτὸν μὲν ἐκεραύνωσε, ἔσχισε δὲ εἰς δύο τὴν
 θύραν εἰς τὴν ὁποίαν ἐστηρίζετο και πρὸς ἀνάμνη-
 σιν τοῦ θαύματος τούτου ἦτοι τῆς ἀσπεθείας τοῦ
 εἰδωλολάτρου ἱερέως και τοῦ κατὰ τῆς Παναγίας
 λόγου του (λόγος—λογάρι) ὃν ἐκ τοῦ μέρους ἐκει-
 νου ἐξεφώνησεν, ἐδόθη εἰς τὴν διπλὴν ταύτην θύ-
 ραν ὑπὸ τῶν χωρικῶν τὸ ὄνομα «Λογάρι». Τοιαυτὴ
 εἶναι ἡ παράδοσις τῶν χωρικῶν· ἄρα γε ἡ παράδο-
 σις ἔδωσε τὸ ὄνομα «Λογάρι» εἰς τὴν διπλὴν ταύ-
 την θύραν, ἢ ἡ διπλὴ αὕτη θύρα ἐγένετο ἀφορμὴ
 νὰ γεννηθῇ ὑπὸ τῶν χωρικῶν ἡ τοιαυτὴ παράδοσις;
 Τοῦτο εἶνε δύσκολον νὰ ὀρισθῇ· τὸ μόνον βέβαιον
 εἶνε, ὅτι ἡ θύρα αὕτη ἦτο προφορισμένη νὰ ἀναμι-
 νήσῃ τὰς Πύλας τοῦ Ἄδου, διότι ὄντως αὕτη ἡ
 θύρα κεῖται ἀκριβῶς εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ἀνατολι-
 κῆς νεκροπόλεως τῶν Δελφῶν ἔμπροσθεν δηλαδὴ
 τῶν τάφων, τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθει-

αν ἔθετον ἔμπροσθεν τῶν Πυλῶν τῆς πόλεως ἐπὶ
 τῶν δύο πλευρῶν τῆς ὁδοῦ²⁾. Κάτωθεν τοῦ γνωστοῦ
 «Πύργου τῶν Δελφῶν» και τῆς εἰς τὸν βράχον λα-
 ξευθείσης διπλῆς θύρας κεῖται μικρὸν ὀροπέδιον
 ὅπερ καλεῖται ὑπὸ τῶν χωρικῶν «Καρούταις»³⁾ και
 ἐν ᾧ ὑπάρχει ἡ ἀνατολικὴ τῶν Δελφῶν νεκροπόλις·
 ἐν τῇ νεκροπόλει ταύτῃ ὁ Καποδίστριας, ὁ πρῶτος
 Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, ἐποίησεν ἀνατρεφῆσαι, καθ'
 ἄς ἐρῆθησαν διάφοροι τάφοι και ὁ γνωστός ὑπὸ
 τὸ ὄνομα περιφίμιος σαρκοφάγος τοῦ Μελεάργου ἐν
 τῇ κτήματι τοῦ Ἀδαμαντίου Τσεκούρα ἢ περιγρα-
 φῆ τοῦ σαρκοφάγου τούτου ἔχει ὡς ἐξῆς: Ἐπὶ τῆς
 στενῆς πλευρῆς αὐτοῦ ἵππεὺς κατ' ἐνόπιον ἔχον δό-
 ρον ἀποκεκρουσμένον ἀνευ κεφαλῆς, κρατεῖ ἀπὸ τῶν
 ἡλίων ἵππον ἐτραμένον πρὸς δεξιὰ και κροπτόμε-
 νον κατὰ μέρος ὑπ' αὐτοῦ· μετὰξὺ τῶν ποδῶν αὐ-
 τοῦ διακρίνεται κάκρος, ἀριστερόθεν ὄνω λείψανον
 πορφῆς φεροῦσῆς λαγώβολον· τὴν γωνίαν ἀκριβῶς
 κατέχει πενθίμιος ἐσηματισμένη μορφή, μετ' αὐτὴν
 ἄρχεται ἡ μία ἐκ τῶν πλατυτέρων πλευρῶν τοῦ
 σαρκοφάγου· ἐπὶ ταύτης δύο πολεμισταί, ὃν ὁ εἰς
 κρατεῖ κάτωθεν τῆς δεξιᾶς μασχάλης ἀπὸ τῆς κεφα-
 λῆς κάκρον (ἴσος μόνον τὸ δέγμα)· κατόπιν τῶν

2) Ἐνωθεν κατὰ τὸ μέσον και κάτωθεν φέρει δι-
 πλὴν σειρὰν στρογγύλων ὀπῶν δίκεν πύλης φρουρίου
 ἐπὶ τοῦ ἄνω δὲ πρὸς ἀριστερὰ μέρος τῷ θεωμένῳ εὐ-
 ρηται μεῖζον τις ὀπῆ στρογγύλη. Φαίνεται δ' ὅτι ἐν
 ταῖς ὀπῆ ταύταις προσηλοῦντο μεταλλικοὶ ἦλοι και
 ὑπῆρχον και διάφοροι ἐπ' αὐτῶν κόσμοι, οἵτινες ἤδη
 ὀλοσχερῶς κατεστράφησαν. Παρ' Ὁμήρω (Ἰλιάς ΚΓ'.
 71, 74—Θ'. 312) Δίσχυλον, Ἀγαμέμνον 1292—Σο-
 φροκλεῖ Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶ 1569 και Εὐριπίδῃ
 (Ἀλκήστις 126) μνημονεύονται καλούμεναι παρὰ
 μὲν Σοφοκλεῖ Πύλαι Πολύξεςται, παρὰ δὲ τῷ Εὐρι-
 πίδῃ Ἄδου Πυλῶνες. Ἡ τοιαυτὴ δ' ὀνομασία Ἄδου
 Πύλαι εἶναι λίαν ἀρμόζον σύμβολον τῆς ἀνατολικῆς
 τῶν Δελφῶν νεκροπόλεως ἣτις ἐξετείνετο ὑπερβεν αὐ-
 τῆς ὑπὸ τὰς ὑπὸρείας τῶν Ἰαμπείας ἐνθα παρατηροῦν-
 ται πολλοὶ ἐν τοῖς βράχοις λελαξευμένοι τάφοι και
 ἄλλαι μικρὰ κόγχι χρησιμεύουσαι εἰς ὑποδοχὴν τῶν
 θυμιαμάτων και τῶν ἄλλων τοῖς νεκροῖς κομιζομένων.
 (Ὁρα Παναγιώτου Γ. Καστριώτου οἱ Δελφοί, ἱστορι-
 κῆ και ἀρχαιολογικῆ αὐτῶν περιγραφή).

3) Ὁ κ. Paul Foucart πρῶν διευθυντῆς τῆς ἐν
 Ἀθῆναις Γαλλικῆς Σχολῆς νομίζει ἐσφαλμένως, ὅτι ἡ
 λέξις «Καρούταις» δι' ἣς οἱ χωρικοὶ τῶν Δελφῶν ὀ-
 νομάζουσι τὸ ἄνω ὀροπέδιον προέρχεται ἀπὸ τὴν λέξιν
 χάρυταις, ὄνομα ὅπερ κατ' αὐτὸν φαίνεται νὰ παράγη-
 ται ἀπὸ τὸ ὄνομα Χάρων, ὅπερ ὄνομα οἱ Ἕλληνας
 θεωροῦσιν ὡς τὸ πνεῦμα τοῦ θανάτου, ἐν ᾧ ἀπεναν-
 τίας οἱ χωρικοὶ λέγουσι τὸ μέρος τοῦτο «Καρούταις»
 διότι ὑπάρχουσι ἐν αὐτῷ τῇ δὲ κάκεισε πολλοὶ σαρ-
 κοφάγοι, οἵτινες ὡς ἐκ τοῦ σχήματός των δηλαδὴ τοῦ
 βάθους των ὁμοιάζουσι μὲ καρούταις, διότι τὰς λεκί-
 νας οἱ χωρικοὶ καλοῦσι Καρούταις.

1) Πλησίον τοῦ «Λογάρι» εὐρέθη πρὸ ἐτῶν ἡ
 ἐξῆς ἐπιγραφή ἣτις ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ Σύνταγμα τῶν
 ἐπιγραφῶν ὑπ' ἀριθ. 1722:

Σῆμα τὸ δ' ἦρως ὁ πατήρ παρὰ ταῖσδε πύλαισιν
 Πυθικός Ἰδρονε παιδὸς ἐπὶ φθιμένον

Ἐναμιβόλως τὸ «ταῖσδε πύλαισιν» τῆς ἄνω ἐπι-
 γραφῆς ἀναφέρεται εἰς τὴν διπλὴν θύραν τὴν εἰς τὸν
 βράχον λαξευθεῖσαν.